

A Leningrádi Központi Dokucsajev Talajtani Múzeum

A Központi Talajtani Múzeum, a világ első, és ma is egyik legnagyobb ilyen jellegű múzeuma, 1904-ben nyílt meg DOKUCSAJEV lelkes szervező munkája eredményeképpen. A Dokucsajev-i Talajtani Bizottságnak 1912-ben átadták az egész múzeumi anyagot. A múzeum 1925-ben beolvadt a DOKUCSAJEV nevet viselő Talajtani Intézetbe.

DOKUCSAJEV születésének centenáriumi évében, 1946-ban a múzeumot — a Szovjetunió Tudományos Akadémiája felügyelete alatt — átszervezték, s akkor kapta mai nevét. 1961 óta a Lenin nevet viselő Összszövetségi Mezőgazdasági Akadémia fennhatósága alá tartozik.

DOKUCSAJEV kezdeményezése alapján a múzeum gyűjteményes és bemutató jellegén kívül rendelkezik laboratóriumokkal is. Ezekben a monolitok egész sora, talajminták tömege áll rendelkezésre, a mindenkor szükséges és esedékes vizsgálatok céljaira.

A múzeum keretén belül három laboratórium működik. Ezekben vizsgálják és tanulmányozzák a talajföldrajzot, az emberi környezetben lejátszódó talajképződési folyamatokat, a talajtani folyamatok mikrobiológiáját és a humuszképződés földrajzi törvényszerűségeit.

A múzeum munkatársai az elmúlt 25 évben 400 cikket, monográfiát stb. publikáltak. A tudományos munka eredményeképpen a dolgozatok teljes keresztmetszetét adják annak, hogy a mezőgazdaság (földművelés, gépesítés stb.) milyen mélyreható változásokat idézett elő a talaj fizikájában, kémiájában és biológiájában.

A múzeum elsőrendű feladata az, hogy világos képet nyújtson a Szovjetunió talajtakarójáról és a talajfeleségek hasznosításáról.

A múzeum anyaga a következőkben tájékoztat:

1. A talajképződés és a talajföldrajz általános törvényszerűségeiről.
2. A tundra és az erdőzóna talajairól.

3. A sztyepp és erdősztyepp talajairól.
4. A pusztaságok és magas hegyvidékek talajairól.
5. A talajok mezőgazdasági használatáról.
6. A talajtan fejlődésének történetéről.
7. A zónákon belül az alzónákról és talajtani körzetekről.

A múzeumi anyag tudományos értékét a talajmonolitok szisztematikus gyűjteménye is növeli. Minden teremben a látogatók először a monolitokkal ismerkednek meg, majd a talajminták, talajképző körzetek bemutatása következik. Fényképek is demonstrálják, hogy az adott zóna talajait a mezőgazdaság hogyan használja.

A látogató számára érdekes az a rész is, ahol bemutatják a talaj, illetve a talajfeleségek képződését a különböző zónákban.

Tablók szemléltetik a szerves anyag mineralizálódását a talajban, illetve a talajt felépítő részeket.

„A világ talajai” címet viselő hatalmas térkép előtt a látogató arra kap feleletet, hogy a klíma és egyéb környezeti tényezők milyen talajfeleségeket alakítottak ki.

Ezután „A Szovjetunió talajtani térképe és földtartalcái” bemutató terem következik. Művészileg megformált talajtérkép demonstrálja északról dél felé haladva a talajfeleségeket, amit a monolitok sokaságának ugyanilyen irányú elhelyezése követ a zonális, illetve intrazonális talajok bemutatásával.

Ezek a következők:

1. Tundra talajok zónája
2. Podzolos talajok zónája
3. Szürke erdő- és csernozjom talajok zónája.
4. Gesztenye-barna talajok zónája.
5. Félisivatagi zóna talajai.
6. Sivatagi zóna talajai.
7. Nedves szubtropikus zóna talajai.

Szemléltetik, hogy a talajfeleségek milyen nagyságú területeket foglalnak el és

mekkora földtartalékokkal rendelkezik az ország. A bemutatott talajfélések fizikai, kémiai és mechanikai összetételét (humusz %, pH, könnyen felyehető NPK, kieserélhető kationok stb.) is ábrázolják e táblákon.

A zonális bemutató terem szemléltető anyagát az adott talajok mezőgazdasági hasznosításának ismertetése egészíti ki. Monolitokon mutatják be a különféle agrotechnikai módszereket.

Az erózió (víz, szél, öntözési) elleni küzdelem, a kemizálás, a melioráció eredményeit ugyancsak részletesen mutatja be a múzeum.

„A hazai talajtan helyzete” elnevezésű teremben orosz-szovjet talajtanosok eredeti feljegyzései, kutatásaik eredményei bizonyítják, hogy az orosz talajtani iskola mindenkor a világ talajtani tudományának úttörője volt.

Nemrégén új bemutató terem nyílt meg, ahol külföldi országok jellemző talajait állították ki. Itt többek között Bulgáriából, Magyarországból, Norvégiából, Indiából, stb. is találunk monolitokat.

SZABÓ LAJOS

Érkezett: 1972. november 27.